

Dvestoletnica Združenih držav

Preteklo nedeljo, 4. julija, so obhajale Združene države dvestoletnico svojega obstoja. Obhajale so jo z pravim narodnim praznikom. Na trgih in cestah vseh velikih in malih mest so bile javne veselice z obhodi, maškeradami in plesom. Veselilo se je staro in mlado. Slovesnostim je bilo naklonjeno tudi vreme, saj pade ta narodni praznik v najtopplejši in najbolj suhi letni čas. To ljudsko veselje Američanov smo videli tudi po televiziji, preko umetnega satelita. Bili smo priča velikanski paradi jadrnic v newyorškem zalivu, obhodu v Washingtonu, pa tudi praznovanju v majhnih in velikih mestih na vzhodu, zahodu in jugu Združenih držav kot npr. v New Orleansu ali v pionirskih mestecih v Arizoni, ki jih poznamo tudi po imenih kavbojskih romanov Zaneja Greya z Divjega zahoda.

Ob tej priložnosti naj spomnimo na to, da je v temelj ameriške Izjave o neodvisnosti vgrajeno tudi načelo ljudske suverenosti, ki ga je našel Jefferson v pravnem običaju ustoličenja karantanskih slovenskih knezov s strani ljudstva oziroma kosezov in njihovega sodnika. To je našel zapisano v knjigi francoskega pravnega teoretika Bodina. V tedanji literaturi ni bilo najti dosti takih primerov suverenosti, izhajajoče iz ljudstva. Zato je Jefferson podčrtal ta primer v svojem izvodu Bodinove knjige, kot je še danes videti v njej.

Simpatično je, da so si Združene države ob tem jubileju tudi izprašale vest o napakah, ki so jih delale v zadnjem času, zlasti v zvezi z vojno v Vietnamu, in razmislile o svoji vlogi v današnjem času. Seveda so to storili samo najbolj odgovorni in vestni njihovi predstavniki v politiki in javnem življenju, a ni dvoma, da je danes v tej največji demokraciji v teku proces idejne in moralne prenovitve, ki sega tudi v širino. Želeli je, da bi dobil čimvečji prispevek tudi z intelektualnih krogov, ki naj bi zadobili večji vpliv na ameriško politiko, katero so imeli v zadnjih desetletjih vse preveč v zakup razni poklicni politiki in zastopniki posameznih velikih interesnih skupin.

Zanimiv je tudi podatek, ki je bil objavljen ob tej priložnosti, da so imele Združene države, tedanja Nova Anglija, v hipu, ko so začele svojo dolgo vojno za neodvisnost, manj prebivalstva, kot ga ima danes Slovenija. To pomeni, da je velikanska večina današnjega ameriškega prebivalstva potomstvo evropskih priseljencev v preteklem

(dalje na 3. strani)

PO KONFERENCI V VZHODNEM BERLINU

Po dolgotrajnih pripravah je bila 29. in 30. junija v vzhodnem Berlinu konferenca evropskih komunističnih strank, na kateri so udeleženci vzeli na znanje sklepni dokument, ki obravnava vprašanja miru, varnosti, sodelovanja in družbenega napredka v Evropi. Razprava na konferenci je potekala po naprej sprejetem pravilniku ali poslovniku, ki je v svojem 9. členu določal, da niso dopuščene spremembe ali dopolnila sklepnega dokumenta. To pomeni, da so bila vsa sporna vprašanja prej rešena in da je bila izključena možnost preglasovanja, oziroma nastajanja večin in manjšin na konferenci. Član jugoslovanske delegacije Aleksander Grličkov, ki je tudi sodeloval pri pripravah na konferenco, je izjavil, da berlinsko vrhunsko srečanje komunističnih partij iz Evrope »nima niti preteklosti niti bodočnosti«, se pravi, da ga ni mogoče primerjati niti s predvojno Kominternom in še manj s povojnim Informbirojem ali Kominformom. Iz tega izhaja, da konferenca v vzhodnem Berlinu ne pomeni »rojstva« nove mednarodne komunistične institucije in še manj novega mednarodnega komunističnega središča, temveč le svobodo srečanje voditeljev evropskih komunističnih partij v določenem trenutku evropske zgodovine.

BREŽNJEV GLAVNI POBUDNIK

Nobena skrivnost ni, da si je za sklicanje te konference še najbolj prizadeval glavni tajnik sovjetske partije Leonid Brežnjev, medtem ko zlasti voditelji Zveze komunistov Jugoslavije in tudi voditelji zahodnoevropskih partij, predvsem KPI, zanjo niso kazali prevelikega navdušenja. Za Zvezo komunistov Jugoslavije je bilo to nekaj popolnoma razumljivega glede na slabe izkušnje z Informbirojem leta 1948.

Toda tudi za Komunistično partijo Italije in v zadnjem času za francosko in nekatere druge zahodne partije je bila pobuda Leonida Brežnjeva problematična, saj je znano, da se te partije v nekaterih bistvenih točkah ne strinjajo s teorijo in prakso sovjetske partije in ostalih partij v sovjetskem vzhodnoevropskem taboru.

Tu ni prostora, da bi navajali vse razlike. Omenjamo le tako imenovano »načelo proletarskega internacionalizma«, ki je v zgodovini svetovnega komunističnega gibanja dolga leta pomenilo priznanje vodilne vloge Sovjetske zveze in ki, vsaj za časa Stalina, ni bilo nič drugega kot težnja po idejni in politični nadvladi, se pravi v bistvu nova oblika imperializma.

(dalje na 2. strani)

NEJASNA POT NAPREJ

V italijanski politični javnosti so v teku žive razprave o političnih perspektivah v bližnji in bolj oddaljeni prihodnosti. Pretekli dni je prišlo po nekoliko čudnem in precej nenadnem, a nujnem sporazumu med strankami takoimenovanega ustavnega loka do izvolitve predsednikov poslanske zbornice in senata. Za predsednika poslanske zbornice je bil izvoljen komunisti Pietro Ingrao, čeprav se je prvotno govorilo o kandidaturi predsednika sedanje vlade Alda Mora. Za predsednika senata pa je bil izvoljen Fanfani, ki je opravljal to funkcijo že v prejšnjem senatu. Vsa stvar je vzbudila presenečenje v javnosti in tudi pri velikem delu političnih komentatorjev, ki niso pričakovali, da bo tako lahko in tako kmalu dosežen sporazum med Krščansko demokracijo in komunisti o rešitvi vprašanj v zvezi z izvolitvijo v parlamentarne funkcije. Toda temu je botrovalo predvsem dvoje: vztrajanje socialistov pri njihovem stališču, da ne gredo v vladno večino oziroma v vlado, ne da bi se odprla vrata vlade tudi za komuniste, in pa nujnost, da začneta parla-

mentarni zbornici čimprej z delom, glede na to, da je bilo zapravljenega že veliko dragocenega časa z nepotrebnimi zaporednimi vladnimi krizama in predčasnimi volitvami.

Ko je Krščanska demokracija videla trmoglavost vztrajanje socialistov, je menila, da je bolje, da se pomeni direktno s komunisti, in tako se je tudi zgodilo. Zadeva je šla gladko, za nekatere kar pregladko izpod rok. V Krščanski demokraciji se zdaj nekateri boje, da je to začetek »zgodovinskega kompromisa«, o katerem se je toliko govorilo, češ en sporazum s komunisti potegne za seboj drugega in tako se bomo nenadno znašli pred sistematičnim, »sporazumskim« sodelovanjem med KD in KPI, preden se bomo tega prav zavedli. Toda krščansko-demokratski voditelji odgovarjajo, da je šlo zgolj za tehnični sporazum, pri katerem ne gre za bistvo odnosov med KD in KPI. Gre za to, da se omogoči novemu parlamentu delo. Vladni program pa je nekaj drugega, pravijo.

RADIO TRST A

: : NEDELJA, 11. julija, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu. 9.45 K.M. von Eber: Kvintet v h duru za klarinet in godalni kvartet, op. 34. 10.15 Poslušali boste 11.15 Mladinski oderž »Prigode Huckleberryja Finna«. Napisal Mark Twain, prevedel Pavel Holeček, dramatisiral Jožko Lukeš. Drugi del. RO. Režija: Lojzka Lombar. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.15 Glasbena skrinja. 13.30. 15.45 Glasba po željah. 14.30 Nedeljski vestnik. 15.45 Glasbeni popoldan. 17.00 »Igralci«. Enoejanka, napisala Zarko Petan. RO. Režija: Miro Oelt. 17.40 Nedeljski koncert. 18.30 Filmska glasba. 20.00 Šport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 22.00 Nedelja v športu. 22.10 Sodobna glasba. 22.20 Glasba za lahko noč.

: : PONEDELJEK, 12. julija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce: 45 in 33 obratov. 19.15 Umetnost. 18.30 V ljudskem tonu. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 19.20 Jazz glasba. 20.00 Športna tribuna. 20.35 Slovenski razgledi: Tržaške cerkve pred sto leti - Slovenski godalni kvartet. Viktor Parma: Kvartet v a duru - Vitezi vesele postave - Slovenski ansambli in zbori. 22.15 Glasba za lahko noč.

: : TOREK, 13. julija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Pratika. 12.50 Revija glasbil. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Ansambel »Arti Musices«. 18.15 Zbirka plošč. 19.10 Podvodna arheologija: 1. oddaja (Battaglia). 19.25 Južna Amerika igra in poje. 20.00 Šport. 20.35 E. Humperdink: Janko in Metka, opera. 22.30 Glasba za lahko noč.

: : SREDA, 14. julija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Ansambel »Gruppo Incontro« izvaja folklorne pesmi. 18.50 Duo Safréd. Zucchi. 19.10 Avtor in knjiga. 19.20 Western-pop-folk. 20.00 Šport. 20.35 Simfonični koncert. Vodi Anton Kolar. Sodeluje pianistka Dubravka Tomšič. 21.55 Glasba za lahko noč.

: : ČETRTEK, 15. julija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Polifonija. 18.50 Indexi. 19.10 Alojz Rebula: Po deželi velikih jezer: (3) »V škofovem vinogradu«. 19.25 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba. 20.00 Šport. 20.35 »Orlić«. Drama, napisal E. Rostand, prevedel Fran Albreht. Režija: Majda Skrbinešek. SSG v Trstu. 22.00 Glasba za lahko noč.

: : PETEK, 16. julija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 D. Zannetovich: Preludij. 19.10 Poje Ivica Šerfezi. 19.10 Na počitnice. 19.20 Jazz glasba. 20.00 Šport. 20.35 Delo in gospodarstvo. 20.50 Vokalno instrumentalni koncert. 21.35 Glasba za lahko noč.

: : SOBOTA, 17. julija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Poslušajmo spet. 13.30. 15.45 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio. 17.00 Botivi nedavne preteklosti. 18.15 Umetnost. 18.30 Villa-Lobos: Bachianas brasileiras. 19.10 Ženski liki v romanu »Inger iz Blagoslova zemlje« (Zora Tavčar). 19.30 Pevska revija. 20.00 Šport. 20.35 Teden v Italiji. 20.50 »Levstik v Trstu«. Radijska igra, napisala Desanka Kraševac. R.O. Režija: Jože Peterlin. 21.30 Vaše popevke. 22.30 Glasba za lahko noč.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphar Trst - ulica Russetti 14 - tel. 77-21-51

Po konferenci v Vzhodnem Berlinu

(Nadaljevanje s 1. strani)

ZAKAJ IN ČEMU TOLIKŠNO VZTRAJANJE

Postavlja se torej vprašanje, zakaj in čemu so Brežnjev in njegovi sodelavci tako odločno vztrajali pri svoji pobudi, ko je bilo s priprav na konferenco razvidno, da se utegnejo nekatere razlike med partijami še bolj poglobiti. Odgovor na to vprašanje seveda ni lahek, saj je dogajanje znotraj samega sovjetskega partijskega in državnega vodstva v bistvu še vedno skrivnostno. Zdi pa se nam, da je za Brežnjeva berlinski komunistični vrh pomenil nekaj vzporednega s helsinško konferenco, pravzaprav dokaz, da so načela helsinške sklepne listine v skladu s temeljnimi načeli komunističnega gibanja v Evropi in zlasti z interesi Sovjetske zveze. Ne smemo namreč pozabiti, da je bil tudi za helsinško konferenco glavni pobudnik Leonid Brežnjev.

SODELOVANJE NA OSNOVI POPOLNE ENAKOPRAVNOSTI

Stvar zgodovinarjev in politologov je, da proučijo in skušajo pojasniti globlje vzroke in namene pobude sovjetskega partijskega prvaka. Zanimivo pa je vsekakor opozoriti na nekatere točke sklepnega dokumenta berlinske konference, ki prav gotovo pomenijo tudi novost v doslej znani in splošno priznani komunistični doktrini.

»Komunistične in delavske stranke evropskih držav — pravi med drugim dokument — so skupno z drugimi demokratičnimi in miroljubnimi silami odigrale odločilno vlogo v političnih akcijah, ki so omogočile preobrat k popušcanju napetosti, k okrepitvi varnosti in sodelovanja v Evropi.« »V tem smislu — nadaljuje dokument — bodo komunistične partije dalje razvijale svoje internacionalistično, tovariško in prostovoljno sodelovanje in solidarnost, na osnovi velikih idealov Marxa, Engelsa in Lenina, ob strogem spoštovanju enakopravnosti in suverene neodvisnosti vsake partije, nevmešavanja v notranje zadeve in ob upoštevanju svobodne izbire različnih poti v boju za napredne družbene spremembe in socializem.« »Boj za socializem v lastni državi — pristavlja dokument — in odgovornost vsake partije pred svojim delavskim

razredom in ljudstvom sta povezana s solidarnostjo delovnih ljudi vseh držav, vseh naprednih gibanj in ljudstev v boju za svobodo in utrjevanje neodvisnosti, za demokracijo, socializem in mir po vsem svetu.«

KDO JE IN KDO NI PROTIKOMUNIST

»Komunistične in delavske stranke — na daljuje dokument — se zavedajo, da more biti Evropa miru in napredka le rezultat mnogostranskih naporov po zbliževanju in sodelovanju najširših političnih in družbenih sil.« »Smatrajo za svojo dolžnost, da opozorijo vse ljudske sile na škodo, ki jo bojoviti protikomunizem povzroča nadaljnemu razvoju gibanja za napredek in mir. Komunistične stranke ne smatrajo za protikomuniste vseh tistih, ki se ne strinjajo z njihovo politiko ali ki zavzemajo kritično stališče do njihovega delovanja.«

»Protikomunizem — naglašja dokument — je in ostane sredstvo, ki se ga poslužujejo imperialistične in reakcionarne sile ne samo proti komunistom, temveč tudi proti drugim demokratom in demokratičnim svoboščinam. Te sile vodijo kampanjo proti komunističnim partijam, socialističnim državam, začeniši od Sovjetske zveze, proti silam socializma in napredka, kampanjo, katere cilj je diskreditirati politiko in ideale komunistov v očeh ljudskih množic in preprečiti enotnost delavskega gibanja ter sodelovanje demokratičnih ljudskih sil.«

VAŽNA VLOGA KATOLIŠKIH SIL

Naj na koncu navedemo še naslednjo točko sklepne listine, ki se nam zdi zanimiva: »Važno vlogo za pravice delovnih ljudi — pravi dokument — za demokracijo in mir igrajo čedalje širše katoliške sile, pripadniki drugih krščanskih verskih skupnosti in verniki drugih veroizpovedi. Komunistične in delavske stranke se zavedajo nujnosti dialoga in skupnih akcij s temi silami, ki so neodtujljivo povezane z bojem za razvoj Evrope v demokratičnem duhu in v smeri družbenega napredka.«

Navedli smo le nekaj točk iz dolgega sklepnega dokumenta, ki so po našem mnenju in morda tudi nakazujejo nove premike v doslej splošno veljavnem komunističnem nauku, zlasti v smeri njegovega prilaganja dejanskosti v sedanji družbi.

Waldheimovo pojmovanje suverenosti

Glavni tajnik Združenih narodov Avstrijec Waldheim je obsodil akcijo izraelskega komandosa, ki je osvobodil 105 talcev na ugarskem letališču Entebbe in ubil sedem teroristov, ugrabiteljev letala, ter kakih 20 ugarskih vojakov, češ da je bilo to »nedopustno kršenje državne suverenosti«. Isti Waldheim pa se je oglasil šele po osmih dneh, ko je stalo letalo z množico talcev na letališčih dveh držav, ki nista pokazali toliko čuta in spoštovanja do lastne suverenosti, da se ne bi dali sramotno pogojevati od šetsih ali sedmih kriminalcev zraka, namesto da bi zapovedali svojim vojakom in policiji, da jih enostavno aretirajo in izročijo sodišču, kar bi bili lahko storili prav tako hitro in lahko — ali še lažje — kot Iz-

raelci. Waldheim se ni oglasil in ne zganil, ko so tisti teroristi strahovali nedolžne ljudi, med katerimi so bile številne ženske in otroci. Oglasil pa se je potem, ko je bil »zajen« bivši boksar in podčastnik ter sedanji diktator Amin in njegov nasilni režim. Waldheim ni zaman Avstrijec: za njega so seveda manjšine in šibki tisti, ki so krivi »kršenja suverenosti«, če se ne dajo pohlevno strahovati in gnjaviti od večini, ki imajo v rokah oblast, kot npr. koroški Slovenci. Ne vemo, kje je preživel svoja mlada leta, toda najbrž je bil tudi on »vzoren Hitlerjunge«, ki je ubogljivo in vneto častil tiste, katere so mu zapovedali častiti njegovi vzorniki, in sovražiti tiste, katere so sovražili tudi oni, predvsem seveda »hudobne« Jude...

SKRIVNOSTI NA MARSU

Za 4. julij, dvestoletnico neodvisnosti Združenih držav, je bil predviden »mehki« pristanek prve ameriške avtomatske vesoljske sonde »Viking« na Marsu. Toda nepredvidene težave pri izbiri kraja, kjer naj bi sonda pristala, so povzročile, da je bil pristanek odložen za kakih 10 dni. Kraj, kjer naj bi bila sonda pristala, se je namreč izkazal po fotografijah, ki jih je posnela in odposlala iz krožnice okrog Marsa, da preveč neraven. Tako bi se lahko zgodilo, da bi se sonda pri pristajanju prevrnila ali poškodovala in ves velikanski trud bi bil zaman, pa tudi stroški. Sonda in njena odposiljatev na Mars sta stala eno milijardo dolarjev.

Sonda »Viking« je opremljena s kar najbolj prefinjenimi elektronskimi napravami za snemanje in analiziranje Marsovih tal, zlasti z namenom, da bi ugotovili, če je na tem planetu kaka oblika življenja, čeprav še tako primitivnega, ali če je življenje sploh možno na njem. Iz sonde se bodo stegovala umetne roke, postrgale prgišče zemlje in jo nato v notranjosti podvrgle analizi tehnično kar najbolj izpopolnjenih naprav. Podatke bo zato sonda sporočila na Zemljo.

Mars je za znanstvenike velika skrivnost. Ugotovljeno je že, da ima ozračje, v katerem je tudi nekaj kisika in vodni hlapi, čeprav v zelo majhni količini. Sklepajo tudi, da mora biti na Marsu voda. Opaziti je nastajanje in taljenje ledu okrog tečajev. Marsov dan traja približno tako dolgo kot na Zemlji in njegova površina se spreminja z letnimi časi. Vendar divjajo na njem včasih velikanski viharji, skrajno sovražni za vsako obliko življenja. Pri tem pa je najbolj zanimivo to, da so fotografije Marsove površine od blizu pokazale kanjone in nekatere struge, ki jih je lahko izkopala le tekoča

voda. Take »kanale« so opazili zvezdogledi že pred časom, a z izpopolnjevanjem teleskopov so se kanali izgubili, zdaj pa so se v obliki strug spet pojavili. »Viking« sicer ne bo razrešil vseh teh ugank, niti tisti, ki mu sledi, a še v tem stoletju je predvideno izkrcanje prve človeške posadke na Marsu in tedaj bomo veliko več zvedeli, če bo šlo po sreči. Gotovo pa je, da bo ravno Mars igral še veliko vlogo v bodočnosti človeštva, seveda šele v daljni bodočnosti, čez stoletja in morda tisočletja. Nedvomno ga bo človeštvo nekoč »koloniziralo«, ko bodo dozorili tehnični pogoji za to, npr. ko ga bo možno obdati z umetnim ozračjem, v katerem po lahko živel človek brez kisikove posode in maske.

F.M.

—o—

NOVI APOSTOLSKI NUNCIJ V JUGOSLAVIJI

Papež je za novega pronuncija v Jugoslaviji imenoval msgr. Michela Cecchinija. Msgr. Cecchini, ki je bil od leta 1969 pronuncij na Madagaskarju, bo nasledil msgr. Cogna, ki je prevzel nuciature v Avstriji.

Sovjeti so poslali v torek v zemeljsko krožnico umetni satelit z dvočlansko posadko, ki bo opravljala poskuse v zvezi z vesoljsko znanstveno postajo »Saljut 5«, ki so jo izstrelili Sovjeti 22. junija lani.

Politični tajnik misovske stranke Almirante je zaradi neuspeha svoje stranke pri volitvah 20. junija odstopil in se namerava baje sploh umakniti iz aktivnega političnega življenja. S tem naj bi olajšal prenovitev v stranki v smislu odmika od ekstremizma in nekdanjega fašizma. V to baje silijo zmerni elementi v stranki.

Gospodarski obisk v Jugoslaviji

V Trst se je vrnila študijska gospodarska delegacija, za katero je dala pobudo dežela in sicer odborništvo za industrijo in trgovino. Namen je bil analizirati gospodarski položaj Jugoslavije, možnosti srednjeročnega razvoja in ugotoviti področja mednarodnega sodelovanja tudi v vidiku izvajanja osimskega sporazuma in realizacije proste cone ne meji. Delegacijo je vodil funkcionar pri odborništvu za načrtovanje in proračun Ennio Antonini. Dežela si je tudi zagotovila sodelovanje Direkcije gospodarskih študij turinskega FIATA, katero je zastopal direktor Cesare Sacchi s sodelovalcema De Macchijem in Grillom; sodelovala je tudi industrijska zveza iz Rima z Migliorisijem ter z direktorjem tržaške zveze industrijcev Susmelom. V delegaciji je bil še Tržačan Castelli, predsednik družbe Safaimpeks.

V Sloveniji si je italijanska delegacija ogledala nekatere obrate ISKRE in GORENJA, imela je delovne sestanke na gospodarski zbornici in s predstavniki Ljubljanske banke ter se sestala s sekretarjem za odnose s tujino IS Slovenije Osolnikom. V Zagrebu so si italijanski strokovnjaki in gospodarstveniki ogledali podjetje Rade Končar in INO ter imeli sestanke na gospodarski zbornici in z zastopnikom IS Hrvatske. Med drugim je v Beogradu sprejel italijansko delegacijo podpredsednik zvezne trgovinske zbornice Šnuderl. Namen italijanskega odposlanstva je bil poiskati nove možnosti sodelovanja za nova tržišča, predvsem v državah v razvoju.

Dvestoletnica ZDA

(nadaljevanje s 1. strani)

in tem stoletju. Med današnjimi Američani je tudi mnogo stotisoč ljudi slovenske krvi. V ameriškem kongresu so danes trije kongresniki slovenske krvi. Slovenski narod je dal sorazmerno velik in kvaliteten prispevek k rasti in veličini Združenih držav in ga še vedno daje, z vsakim našim izseljencom, ki se izkrca na ameriških tleh. Ta enosmerni tok se še vedno ni pretrgal, čeprav je postal že mnogo tanjši.

Hiranje dnevnikov in časnikarska stavka

V četrtek, 8. t.m., je bila po vsej Italiji časnikarska stavka za dejansko izvedbo reforme radiotelevizije (tudi v smislu decentralizacije) in za ozdravljenje razmer pri založništvu listov. Mnogi dnevniki hirajo zaradi gospodarske šibkosti založnikov (in vedno večjih tiskarskih stroškov) in tako prehajajo listi v roke močnejših finančnih skupin, kar pomeni večje pogojevanje

tiska, ali pa prenehajo izhajati. V nevarnosti je cela vrsta italijanskih dnevnikov.

Kot kaže, ima velike težave tudi dnevnik »La Stampa«, eden najboljših v Italiji v pogledu objektivnosti obveščanja in intelektualne ravni. List že sedem dni ni izšel zaradi stavke tiskarskega osebja. V tem primeru pa se je tudi pokazalo, kako lahko take stavke negativno vplivajo na svobodo tiska in obveščanja, česar ustava ni predvidela. Tu sta čelno trčili skupaj dve svobodščini, ki ju jamči pluralistična demokracija: svoboda tiska s pravico do informacij in svoboda stavkanja. Ta konflikt bi moral rešiti parlament, če ga ni mogoče odpraviti z medsebojnim sporazumom prizadetih strank.

Seveda je tudi položaj slovenskega tiska v Italiji vse prej kot rožnat. Ta položaj je v gospodarskem pogledu seveda še veliko bolj težki kot položaj italijanskega tiska, celo do take mere, da si niti ne more privoščiti konfliktov, kot so trenutno v teku pri italijanskem tisku. V veliki meri je krivo težav slovenskega tiska v Italiji tudi to, da nima dovolj opore, t.j. naročnikov in kupcev v javnosti matične domovine in pri izseljenkih v tujini, oboji so vse preveč brezbrizni do njega in do usode zamejskih Slovencev.

PROSTOR MLADIH

Delovni tabori SZSO v Beneški Sloveniji

Slovenska zamejska skavtska organizacija je sklenila, da omeji število dni jamboreeja, da omogoči pomoč članov organizacije krajem, ki jih je prizadel potres. Ta pomoč bo v obliki delovnih taborov.

Delovni tabori bodo v mesecu avgustu v dolini Rezije in, če bo mogoče, tudi v Terski dolini. Vsakdo je lahko potreben, kajti pomagati bo treba pri zidarskih, kmečkih in drugih delih.

Prostovoljno in brezplačno bodo sodelovali člani SZSO in tudi nečlani. Najnižja

starost je 16 let. Prijaviti se je treba vsaj za en teden.

Člani naj pridejo v kroju (dekleta v hlačah).

Morebitne informacije nudi do roka oddaje prijavnice (13. julij) Vinko Ozbič, tel. 417.402. Kdor se bo prijavil, bo pravočasno obveščen o odhodu in o ostalem.

Kdor bi rad sodeloval, mora vrniti izpolnjeni formular, ki je bil razposlan, do 13. julija 1976 na naslov: STS, u. Risorta 3, 34131 Trst.

Mature na slovenskih šolah

V ponedeljek, 5. julija je 123 kandidatov za zrelostni izpit iz Tržaškega in Goriškega na slovenskih višjih srednjih šolah opravilo zadnjo pismeno nalogo. Šlo je za pismeno nalogo iz splošne kulture, katero bi bili morali pisati že pretekli četrtek a so jo prenesli na ponedeljek po vsej Italiji, potem ko so prvotne naslove nalog razkrili v neki šoli v Vigevanu. Kot druga leta so tudi letos poslali z ministrstva v Rimu na slovenske višje šole naslove nalog v italijanščini, katere so morale komisije prevajati. Gre za nedopusten pristop. Ministrstvo bi moralo

samo poskrbeti za slovenski prevod. Kandidati so lahko izbirali med štirimi naslovi od katerih so bili prvi trije enaki za vse šole, zadnji pa je odgovarjal posebnim značilnostim in usmeritvam posameznih zavodov. Večina kandidatov je izbrala prvi naslov: »Samo jezik je to, kar izenačuje. Enak je, kdor se zna izražati in kdor razume izražanje drugih. Ni važno, ali je bogat ali reven, dovolj je, da govori.«

Danes, 8. julija se bo pričel ustni del izpita na znanstvenem in klasičnem liceju ter na učiteljski, na trgovski pa jutri. Izpiti bodo sklenili 16. julija, razen na klasičnem liceju, kjer bodo objavili izide po vsej verjetnosti že v torek, 13. julija.

—o—

POLETNI URNIK ŠTUDIJSKE KNJIŽNICE

Narodna in študijska knjižnica obvešča občinstvo, da bo od 5. julija do 31. avgusta odprta po poletnem urniku, t.j. vsak dan razen ob sobotah, od 8. do 16. ure neprekinjeno.

VRSTA POLETNIH PRIREDITEV V TRSTU

Z nastopom polne turistične sezone oživi v Trstu vrsta privlačnih poletnih prireditev. Do septembra je na gradu odprta antološka razstava posvečena kiparju Mirku Basaldelli. V soboto 10. julija se pa prične na gradu vsakoletni uspešni festival znanstveno-fantastičnih filmov. Letos so zabeležili rekordno število vpisanih filmov. V dveh tednih bodo na gradu in v kinodvorani Excelsior predvajali 76 filmov iz 15 držav. Za nagrade se bo potegovalo 38 filmov. Najvišja nagrada je »Zlati asteroid«. V sodelovanju z društvom Capella Underground so pripravili tudi retrospektivo tridesetih italijanskih znanstveno-fantastičnih filmov od leta 1954 do leta 1966. Na gradu bodo v soboto zvečer vrteli ameriški film »Death race«, ki je prejel prvo nagrado na pariškem festivalu.

V soboto se prične tudi operetni festival, ki se bo vršil v Rossettijevem gledališču. Medtem ko je festival znanstvene fantastike dosegel že štirinajsto leto, se operetni festival lahko ponaša s sedmim letom prodornih ljudskih uspehov. Prva opereta na sporedu je Rose Marie.

S torkom so pričeli v Miramarskem parku z običajnim poletnim nizom predstav luči in zvokov, ki že osemnajsto leto prikazujejo turistom romantično in tajinstveno zgodbo Miramarskega gradu. »Miramarski sen« bodo letos predvajali tudi v slovenščini in hrvaščini. Premiera slovenske predstave bo v soboto ob 21.30. »Miramarski sen« v slovenščini bo na sporedu vsako soboto. Predstavo je režiral Jože Babič, nastopajo pa Lidiya Kozlovič, Livij Bogatec, Stane Starešinič, Jožko Lukeš in Mira Sarđočeva. Za prevod je poskrbel Borut Trenkman.

Deželni odbor za SSG

Deželni odbor je ta teden na predlog odbornika za finance Tripanija odobril deželni zakonski osnutek za zagotovitev jamstva za najetje 300 milijonov lir posojila Slovenskemu stalnemu gledališču. Jamstvo bo omogočilo gledališču, da premosti vsaj za nekaj mesecev izredno hude finančne težave o katerih smo že obširno poročali. Deželna uprava je ob tem izdala sporočilo v katerem poudarja svojo zavzetost, da bi ministrstvo priznalo javni status gledališču. Deželni odbor se odločno zavzema za tako rešitev in poudarja, da bi obstoj dveh stalnih gledališč, italijanskega in slovenskega, predstavljal jamstvo za civilni napredek

dveh narodnostnih skupin, saj ne gre za dve konkurenčni ustanovi. Za tako rešitev so se izrazile vse politične skupine ustavnega loka na srečanju s predstavniki gledališča medasedbo Kulturnega doma. Ob robu se nam zdi primerno postaviti za zgled nekaterim tržaškim predstavnikom stranke relativne večine odprto in odločno podporo gledališču tržaškega župana Spaccinija ter deželnega odbora in še zlasti odbornika za kulturo Mizzaua, ki je posredoval ministrstvu v Rimu listino, ki je nedvomno najpopolnejši in najbolj objektivni dokument, ki so ga kdaj predložile krajevne oblasti v korist razvoja naše narodne skupnosti.

KRAJEVNA UPRAVNA DEJAVNOST

V torek 13. julija se bo sestal, po daljšem odmoru zaradi političnih volitev, tržaški občinski svet. Na sporedu sta še dve seji naslednji teden. Svet bo odobril nekaj odborovih sklepov, razpravljal bo o odobritvi proračuna ACEGATA, o načrtu vodovoda iz Pierisa do Štivana, kjer se bo priključil sedanjemu podmorskemu vodovodu, o nakupu novih vozil za smetarsko službo ter o drugih pomembnih javnih delih in načrtih. Važna bo tudi razprava o zazidalnih območjih kraške vasi.

Prihodnji četrtek, 15. julija se sestane pokrajinski svet. Na seji devinsko-nabrežinskega občinskega sveta bodo v ponedeljek razpravljali o urbanističnih vprašanjih, o decentralizaciji ter o poimenovanju nabrežinske osnovne šole po Virgilu Ščeku.

—o—

Po daljšem času so spet izšle tri številke uradnega vestnika dežele Furlanija-Juljska krajina »Dežela-kronike« v slovenščini. Mnogi so se že bali, da vestnik, ki prinaša slovenske prevode deželnih zakonov in odlokov, ne bo več izhajal.

VARIANTA ZA JAVNE USLUGE

V ponedeljek, 5. julija se je sestala svetovanska konzulta tržaške občine. V Trstu zaključujejo s pripravo pomembne variante k regulacijskemu načrtu, ki zadeva javne usluge. Gre za važno varianto, ki bo občutno spremenila urbanistični ureditveni načrt. Seji, ki jo je posnela tudi koprška televizija, je prisostvoval odbornik za urbanistiko De Luca s skupino arhitektov, ki načrt izdeluje. Orisal je glavne smernice in cilje variante, ki stremi po zagotovitvi nujnih javnih struktur za mesto v realistični perspektivi razvoja Trsta do 370 prebivalcev, medtem ko so doslej cenili razvoj mesta na 520 tisoč ljudi.

Predsednik konzulte Oppelt je pozitivno ocenil okvirno spremembo urbanističnega pristopa, ki se v skladu s sodobnimi urbanističnimi načeli, zavzema za preusmeritev naselitvene politike in novih ljudskih gradenj v samo mestno središče. Zavzel se je nadalje za osnovno urbanizacijo starih, tradicionalnih naselitvenih področij, saj je nedopustno da občina troši milijarde za nova naselitvena področja, medtem ko so številni okraji in zaselki brez kanalizacije, cest in plinskega omrežja. Nadalje je za-

vzel odločno stališče, kot pogoj za odobritev variante, v obrambo zazidalnih območij na Katinari in v ulici Pagliericci. V razpravi, ki se je zaključila po polnoči so skušali izvedenci prikazati poleg splošnih rešitev za javne usluge tudi stališče in izbire v zvezi s specifičnimi potrebami slovenske narodne skupnosti. S tem v zvezi opozarjamo slovenske izvedence in ustanove, da pravočasno preučijo načrt in predlagajo ustrezne rešitve. Gre končno tudi za šolska področja, kulturne, športne in prosvetne dejavnosti pri katerih imamo Slovenci specifične zahteve.

Seji konzulte je prisostvovalo veliko prebivalcev od Sv. Ivana do Katinare, kar je izredno pozitivno dejstvo, ker lahko konzulte le ob številnem in aktivnem sodelovanju prebivalstva opravljajo uspešno svoje naloge demokratičnega predstavnštva in odločanja o krajevnih zadevah.

—o—

USTANOVITEV ČEBELARSKEGA KONZORCIJA

V Trstu je bil pred kratkim ustanovljen Pokrajinski čebelarški konzorcij, ki ima svoj sedež pri Združenju živinorejcev na trgu Scorcola št. 4, tel. 35-245.

S to ustanovitvijo so se čebelarji tržaške pokrajine pridružili številni družini čebelarjev naše dežele in s tem ustvarili predpogoje za čimboljšo rešitev tehničnih in gospodarskih problemov, ki zadevajo razvoj deželnega in splošno državnega čebelarstva.

Konzorcij obvešča ob tej priliki vse zainteresirane čebelarje tržaške pokrajine, da lahko dobijo vse potrebne informacije na gori omenjenemu sedežu ali pa na pokrajinskem inšpektoratu za poljedelstvo, ul. Martiri della Libertà, št. 7 (tel. 31.581 ali 38.673).

—o—

V Nabrežini so priredili za konec tega tedna tradicionalno vinsko razstavo s poskušanjem dobrih domačih vin.

Prejeli smo

S tem dopisom želimo seznaniti širšo javnost, pristojne oblasti ter politične stranke z nevzdržnim stanjem osnovne šole s slovenskim učnim jezikom na Opčinah, Trg Monte Re.

— Slovenska osnovna šola razpolaga s petimi učilnicami in pisarno za didaktično ravnanje, (pridobljeno s pregraditvijo hodnika), v tem prostoru delajo didaktični ravnatelj, tajnica in uradnica.

— V šolskem letu 1973—74 je občinska uprava razdelila eno učilnico, ker sta bila dva prva razreda.

— V šolskem letu 1976-77 bosta spet dva prva razreda in s tem bo stiska še večja.

Osnovna šola s slovenskim učnim jezikom na Opčinah nujno potrebuje za svoje normalno pedagoško delovanje:

- 1 učilnico
- 1 pisarno
- prostor za zbornico oziroma knjižnico, shrambo za učila in didaktični material
- prostor za sanitarko.

V povojnih letih sta bili nameščeni v stavbi na Trgu Monte Re slovenska in italijanska osnovna šola. Z novimi naselitvami se je število učencev na italijanski šoli dvignilo. Upošteva-joč potrebe italijanske šole je slovenska šola začasno odstopila učilnice v pritličju, ki bi jih sicer lahko uporabljala za svoje redno in potrebno didaktično delovanje.

Italijansko didaktično ravnanje je pred tremi leti prošlo za novo šolo. Pristojne oblasti so ugodile tej prošnji in nova šola v Villa Carsija, ul. S. Mauro, je začela delovati v šolskem letu 1975—76. Poudariti je treba, da je v tej šoli prostih še šest učilnic.

Poleg tega razpolaga italijansko didaktično ravnanje še s prostori pri Banih, ki jih je tržaška občina prevzela od »Gioventù italiana«. Tu je italijanska osnovna šola s celodnevno zaposlitvijo. In tudi tu je še nekaj učilnic prostih.

Iz gornjega je razvidno, da na Opčinah ni problema prostorov. Vendar razpolagajo slovenski učenci z Opčin, Banov in Konkonele samo s petimi učilnicami.

Iz didaktičnih razlogov pa ne moremo ločiti enega ali dva slovenska razreda v zgoraj navedene italijanske šole.

Pri tem tudi ne gre prezreti, da jedro slovenskega prebivalstva, oziroma šolske mladine gravitira na šolo na Trgu Monte Re. Zato vztrajamo pri zahtevi, da se nam v tem posloju vrnejo nujno potrebni prostori.

Vsi naši posegi in napor v zadnjih treh letih pri pristojnih organih so bili zaman. Zato se obračamo na vso demokratično javnost, da se za ta problem zavzame in na odgovorne oblasti, da se to vprašanje končno in pozitivno reši.

Republiška ustava, posebni statut dežele Julijske krajine in mednarodne pogodbe zagotavljajo zaščito naše manjšine. Zato zahtevamo, da si pristojne oblasti prevzamejo politično odgovornost in rešijo vprašanje šole, ki je temelj za obstoj in razvoj vsakega naroda.

(sledijo podpisi)

—o—

VPISOVANJE V KLASIČNI LICEJ

Ravnateljstvo Državnega znanstvenega in klasičnega liceja »France Prešeren« v Trstu, ul. Guardiella 13/1, sporoča, da dne 24. julija 1976 ob 12. uri zapade rok za vpis za šolsko leto 1976-77.

Prošnje sprejema tajništvo vsak dan od 10. do 12. ure.

Pomemben dokument videmskega nadškofa

Čeprav nekoliko z zamudo, se nam zdi še vedno potrebno opozoriti na okrožnico videmskega nadškofa Alfreda Battistija, ki je izšla letos spomladi v uradnem glasilu videmske nadškofije »Rivista Diocesana Udinese«. V njej je govor o pravici uporabe slovenskega jezika v župnijah Beneške Slovenije, zato okrožnica že uvodoma ugotavlja, da prebiva v videmski nadškofiji, poleg prebivalstva furlanskega in nemškega jezika, »številna skupnost vernikov slovenskega jezika«. Okrožnica nato teoretično utemeljuje potrebo po uporabi različnih jezikov v bogoslužju in oznanjanju verskega nauka in poudarja, da mora Cerkev, ki teži po univerzalnosti, prodreti v kulturo in okolje vsakega ljudstva, spoštovati običaje, navade in tradicije in tako učinkoviteje širiti evangelijsko sporočilo.

Videmski škof v okrožnici dalje ugotavlja, da je že njegov predhodnik ustno priznal in dovolil uporabo slovenskega jezika v Cerkvi, tako kot je bilo že skozi stoletja vedno v navadi v Beneški Sloveniji. Zaradi tega sedanji videmski nadškof smatra za potrebno tudi javno in uradno objaviti to dovoljenje, ki se nanaša na vse župnije slovenskega jezika v nadškofiji. Furlanske duhovnike, ki bi bili morebiti odrejeni v te župnije, pa poziva, naj se slovenskega jezika naučijo, ga vzljubijo in tudi uporabljajo, kar naj bo znamenje »evangelijske ljubezni do (slovenskega, op. ur.) ljudstva in do njegovih visokih človeških in verskih vrednot.« Okrožnica v zaključnem delu izraža beneško-slovenskim duhovnikom, rojenim ali delujočim v Beneški Sloveniji, spoštovanje, solidarnost in zahvalo »za modro delovanje in plemenito žrtvovanje, ki so ga vedno kazali do svojega ljudstva, ko so si prizadevali združiti ljubezen in zvestobo do slovenskega jezika in kulture z iskrenim in lojalnim spoštovanjem državnih zakonov.«

Nadškofova okrožnica je vsekakor zelo pomemben dokument, ki popravlja krivico, storjeno beneškim Slovencem v času fašističnega režima. Znano je, da so državne oblasti takrat prepovedale slovensko petje in pridige, takratni videmski nadškof in Vatikan upravičenih pritožb slovenskih duhovnikov nista podprla, tako da so izgubili vsakršno moralno podporo. Stanje se je nekoliko izboljšalo po drugi svetovni vojni, ko so nekateri najzavednejši duhovniki po lastni presoji in brez vsakršnega navodila začeli uporabljati v cerkvah slovenščino, tako kot je bilo v navadi že vsa prejšnja stoletja in tudi po priključitvi Beneške Slovenije leta 1866 Italiji. Nadaljnji korak naprej je pomenil II. vatikanski koncil, ki je uzakonil rabo živih ljudskih jezikov v bogoslužju, vendar so kljub temu še danes župnije v Beneški Sloveniji, kjer se malo ali skoraj nič ne uporablja slovenščina, Okrožnica videmskega nadškofa pomeni zato moralno oporo tistim slovenskim duhovnikom v Beneški Sloveniji in Kanalski dolini, ki navzlic vsem težavam pogumno vztrajajo v obrambi pravic slovenskega ljudstva in materinega jezika na cerkvenem področju. Upati je, da bo ta dokument pripomogel k urejanju jezikovnih vprašanj in

k večji narodnostni strpnosti v najzahodnejši slovenski deželici. Svoje obveze pri tem pa ima nedvomno tudi videmska nadškofija, ki bi morala v bodoče skrbeti, da bi več slovenskih oziroma slovenskega jezika večjih duhovnikov postavljala na službena mesta v kraje, kjer živi slovensko prebivalstvo.

—o—

Kratke z Goriškega

V zadnjem času je obiskal Gorico jugoslovanski generalni konzul v Trstu Ivan Renko. Srečal se je z goriškim županom Pasqualom De Simonejem, s katerim sta se pogovarjala o sodelovanju ob meji in tudi o novem cestnem prehodu Štandrež - Vrtojba.

V 66. letu starosti je umrl duhovnik Artur Zalatel, ki je v zadnjem času bival v Gorici. Pokojnik je bil doma iz Goriških Brd. Umrl pa je na romarskem vlakcu, ki je bil namenjen v Lurd. Z njegovo smrtjo je nastala še ena vrzel v že tako redki vrsti slovenskih duhovnikov na Goriškem, ki zadnja leta ne dobivajo več naraščaja.

Nedavnega pevskega tabora, ki ga vsako leto prirejajo v Stični na Dolenjskem, se je udeležil tudi pevski zbor »Jezero« iz Dobredebe, ki ga vodi Silvan Križmančič.

Občinski svet v Števerjanu je na svoji izredni seji 30. junija odobril resolucijo, s katero je odločno podprl akcijo igravcem in vsemu delovnemu kolektivu Stalnega slovenskega gledališča v Trstu v njegovi akciji za nadaljnji obstoj gledališča in za pravno ter finančno ureditev njegovega položaja.

—o—

NOVICE

Zadnji čas so se spet oglasile zahteve po prepovedi novofašistične stranke MSI. Če je po ustavi prepovedano obnavljati fašizem, a je MSI fašistična stranka, jo je treba prepovedati, pravijo ti glasovi. Potem je ta stranka nesmisel v demokratični Italiji in protizakonita. Če pa ni, pa naj se tudi ugotovi, da ni fašistična. Tako piše med drugim Montanellijev »Giornale nuovo«.

Eden izmed vodilnih jugoslovanskih komunistov, Vlado Dapčević, je bil na sodni obravnavi v Beogradu obsojen na smrt, a obsodba mu je bila spremenjena v 20 let ječe.

Sejšelsko otočje pred vzhodno afriško obalo je postalo neodvisno. Nova država ima 58.000 prebivalcev in meri 376 kv. km. Prebivalstvo živi od kokosovih orehov in upanja.

Na konferenci zatiranih narodov v Alžiru so sprejeli »listino o pravicah narodov«, ki hoče zagotoviti določene pravice osvobodilnim gibanjem in njihovim narodom. V bistvu gre za raztegnitev listine Združenih narodov o človeških pravicah tudi na zatirane narode in ne le na posameznike.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Pogovor z upravnico Tržaške knjigarne

Tržaška knjigarna je tisti kraj, kjer boste verjetno najprej srečali kakega svojega znanca, posebno takega, ki čuti v sebi kaj ljubezni za lepo slovensko knjigo. Okrog nje se vrtijo redno kot planeti okrog sonca zlasti naši literati, profesorji in študenti.

V željo, da bi to živo funkcijo Tržaške knjigarne v našem življenju spoznali tudi s strani tistih, ki delajo v njej, smo se obrnili na njeno upravnico gospodično Silvano Valoppi, da bi odgovorila na nekaj naših vprašanj.

Kaj sodite Vi o delovanju vaše knjigarne? Ste zadovoljni z obiskom in prometom?

Mislím, da lahko brez skromnosti trdimo, da je bil skoraj v celoti dosežen namen, iz katerega so po mnogih težavah v daljnem letu 1953 odprli slovensko knjigarno. Dati zamejskim Slovincem nov kulturni prostor, odprt vsem svetovnim nazorom; posredovati slovensko knjigo in kulturo tudi italijanskim sosedom, vse to v nevsiljivi obliki trgovskega prostora. Obisk in promet je vseskozi, zlasti pa v zadnjih letih, popolnoma upravičil obstoj te ustanove. Delovanje knjigarne se ne omejuje samo na te prostore, s knjigo smo prisotni povsod, kjer je kakšna večja kulturna prireditev, po prosvetnih društvih in z rednimi razstavami po slovenskih šolah v Trstu in Gorici.

Kako je s kupovanjem slovenskih knjig s strani mladine? Menite, da kaže veliko zanimanje za lepo knjigo? Kaj mladi največ kupujejo?

Čeprav z obiskom mladine v knjigarni nismo najbolj zadovoljni, lahko vseeno trdimo, da so mladi ljudje po številu prodanih knjig vendarle večji potrošniki in to bodisi zaradi obveznih šolskih knjig bodisi zaradi obveznega čtiva ali zaradi darilnih knjig. Res pa je, da zanimanje s strani mladih postopoma raste, to opazimo tudi na razstavah po šolah. Prav gotovo imajo pri tem največ zasluge nekateri pedagogi, ki znajo posredovati učencem ljubezen do branja. Šolska mladina sega predvsem po poljudno znanstvenih izdajah ter po slovenskih sodobnih pisateljih, najmanjši bralci pa po prikupnih slikanicah, katerim slovenske založbe posvečajo veliko truda.

In starejši?

Starejši bralci kupujejo predvsem zgodovinske knjige s tematiko NOB, dokumentarce iz zadnje vojne, ženske bralke pa segajo po romanih s sodobno tematiko, tudi iz ljubezensko vsebino, vendar psihološko poglobljenih.

Kako je z zanimanjem za knjigo pri preprostih ljudeh? Jih prihaja veliko v knjigarno? Po kakšnih knjigah ljudje najbolj sprašujejo? Po romanih ali po poljudno znanstvenih?

Med našimi odjemalci je precej ljudi z nižjo izobrazbo, tudi iz manj premožnih slojev in predvsem iz delavstva. Ti kupujejo predvsem

izven knjigarne, preko akviziterjev ali na razstavah. Za večino ljudi je knjigarna že vedno elitni prostor. Ti ljudje segajo predvsem po knjigi za darilo ali pa po enciklopedičnih izdajah, priročnikih ali po zbirkah iz slovenske literature, nekoliko manj po romanih. Ti odjemalci običajno sprejmejo naš nasvet. Na prvem mestu v prodaji je mladinska literatura, nato enciklopedične izdaje, slovarji, priročniki, zbirke iz slovenske in drugih jugoslovanskih književnosti, dokumentarni romani z vojno tematiko. Prav na koncu lestvice je poezija.

Nekateri se pritožujejo, da najdejo, v vaši knjigarni premalo slovenske znanstvene literature, npr. izdaj Slovenske akademije znanosti in umetnosti, raznih strokovnih revij itd. Kaj je krivo temu? Vas založbe v Sloveniji redno in hitro zalagajo s svojimi izdajami, ali nastopajo v tem daljše zamude?

Knjige prejemamo po predhodno določenem ključu, to je stalnem prednaročilu na vse izdaje neke založbe po poštnih paketih ali preko carine. Čeprav so glavni slovenski centri oddaljeni le največ 150 km od Trsta, marsikdaj dobava ni tako hitra. Vzroki so predvsem v neekspeditivnosti nekaterih založb ali zastojev pri poštnih in carinskih organih. Glede dobave znanstvene literature imamo posebne težave. Pri tej zvrsti ne moremo računati s stalnim naročilom, ker te knjige izdajajo različne ustanove v Sloveniji, ki se ne ukvarjajo specifično z založništvom in ker so lahko te izdaje precej drage in bi preveč bremenile naše skladišče. Te

knjige naročamo sproti. Sicer pa tudi najbolje založene knjigarne v Ljubljani nimajo v zalogi teh izdaj, ki jih omenjate, obratno, pripomniti moram, da najdejo marsikdaj odjemalci iz Slovenije šele na naših policah knjige, ki jih doma niso izsledili.

Kakšne knjige bi si še želeli ljudje? Zanimive izvirne nove slovenske romane ali zanimive prevode? Po katerih domačih avtorjih najbolj segajo? Ali lahko navedete tudi knjige? In kateri tuji avtorji v slovenskem prevodu pri Vas najbolj »gredo«?

Veliko zanimanja vlada za sodobne slovenske pisatelje kot so Tone Švetina z romanoma Ukana in Stena, Ingolič z romanom Gimnazijka, katere ponatis se sedaj pripravlja, Pavel Zidar z bogato žetvijo naslovov, prav v zadnjem času letošnji Prešernov nagrajenec Miško Kranjec z zbirko Povest o dobrih ljudeh ter romanom Strici so mi povedali. Med bestsellerji je prav gotovo roman Leseno jadro pisatelja Milana Lipovca, kar dokazuje, da so vendarle domači avtorji najbolj brani. Od tujih avtorjev so najbolj brani svetovni klasiki Tolstoj, Dostojevski, London, Brönte, od sodobnih pa romani Konsalika, Simmela, Holtove, Haileya, Han Suyin, Buck.

Kaj pa je s pesniškimi zbirkami? Kateri slovenski pesnik je po Vašem najbolj popularen, to se pravi, po katerega delih vaši kupci najbolj segajo?

Za vezano besedo, je žal, zelo malo zanimanja, celo pesmice za otroke gredo težko v promet. Če izvažamo Prešernove, Gregorčičeve in Kosovelove zbirke, za katere vlada vedno veliko zanimanja, je med sodobniki najbolj cenjen Ivan Minatti. Podobno kot za domače pisatelje vlada tudi za tržaške pesnike pri naših največ zanimanja. Dobro prodajamo Marka Kravosa, Mirosłava Košuto, Ireno Žerjal, Marija

(Dalje na 7. strani)

Slovenski zgodovinarji bodo razpravljali o koroški zgodovini

Zgodovinsko društvo za Slovenijo bo priredilo v dneh od 29. septembra do 2. oktobra zborovanje slovenskih zgodovinarjev v Kranjski gori in na Jesenicah. Očitno je, da bo pomenilo to zborovanje odgovor na nedavno zborovanje koroških zgodovinarjev v Celovcu.

Na zborovanju bodo obravnavali politično zgodovino od 1893 do 1904, zgodovino Jesenic in severozahodnega dela Gorenjske s posebnim ozirom na razvoj železarstva, delavskega gibanja in narodno-osvobodilne vojne, pa tudi problematiko koroških Slovencev, zlasti v zvezi s karantansko kneževino, in koroško vprašanje v mednarodnih odnosih zlasti po drugi svetovni vojni. Ker so letos ravno v zvezi s celovskim zborovanjem zgodovinarjev, na katerem so, kot kaže, prevladali šovinistični nemško-nacionalistični elementi, začeli obhajati »tisočletnico Koroške«, katere očitni namen je zanikati prejšnjih štiristo let koroške zgodovine, ki je bila čisto slovenska, je želeli, naj bi postavilo zborovanje slovenskih zgodovinarjev stvari na svoje mesto. To se pravi, da naj bi tako pred slovensko kot pred vso koroško in drugo tujo javnostjo razkrinkalo ta šovinistično-nacionalistični manevar ljudi, ki se jim, kot kaže, še vedno kolca po »vsenemških« časih pokojnega Adolfa,

in pokazalo na tista stoletja koroške zgodovine, ki bi jih hoteli nemški šoviniisti na Koroškem zatajiti začenja odriniti v pozabljeno. Zanje se namreč začenja koroška zgodovina šele od hipa, ko menijo, da so ji začeli vtiskati svoj pečat Nemci.

Obenem pa bi bilo dobro, če bi slovenski zgodovinarji končno enkrat obračunali tudi s čudno tendenco v določenem delu slovenskega oziroma slovanskega zgodovinarstva, ki tudi neče priznati, da spadajo prva štiri stoletja koroške zgodovine (od 6. do 10. stoletja) k slovenski zgodovini, ampak govori o takratnih Slovencih vedno le kot o Slovanih, kakor da je obstajal tedaj nekak skupen slovanski narod in še ni bila izoblikovana slovenska narodna individualnost, kljub temu, da jo zgodovinske kronike že jasno razlikujejo od drugih narodov in označujejo Slovence za razliko od drugih narodov »Venede«, »Vinede«, »Karantane« (Korošce) ali »Vandale«, pa tudi že za Slovence (Slovenska marka!). Kje je vzrok takega zanižanja slovenske narodne individualnosti v Karantaniji prvih štirih stoletij pri slovenskem zgodovinarstvu samem? V kakem napačno razumljenem »ideološkem« kriteriju ali v nekritičnem sprejemanju tujih tez?

Pogovor z upravnico Tržaške knjižarne

(nadaljevanje s 6. strani)

Čuka in ob hvaležni reklami tudi Aceta Mer-moljo.

Kako je zdaj ob stoletnici Ivana Cankarja s prodajo njegovih del in knjig o njem? Ste jih veliko prodali?

Praznovanje 100-letnice rojstva Ivana Cankarja je ponovno zaneslo navdušenje med ljubitelje tega velikega in vedno sodobnega pisatelja. Razpoložljiv je komplet njegovih Zbranih del v 30 knjigah v treh različnih vezavah po posebni znižani ceni. V teh dneh je izšla Slodnjakova trilogija, ki poleg že znanih življenjepisov Levstika in Prešerna vsebuje roman o Ivanu Cankarju z naslovom Tujec. Za ta roman je bilo veliko pričakovanja.

Posvečate enako pažnjo tudi knjigam, ki izidejo v samozaložbi, in tistim, ki jih izdajajo tukajšnje slovenske založbe ali tiste na Koroškem in v svetu?

Kot redni obiskovalec naše knjižarne ste prav gotovo imeli priliko opaziti, da prodajamo tudi knjige, ki izidejo v samozaložbi, prav tako imamo posebno polico s slovenskimi izdajami iz Celovca, Buenos Airesa in Londona.

Škušate kako vplivati na kupce? Jim priporočate kake knjige, ali prepustite vedno njim samim, da se odločijo?

Naši odjemalci se delijo na dve kategoriji, med tiste ki si želijo nasvet, in ostale, ki ga odklanjajo. Ti slednji so v glavnem samo dobro seznanjeni z novostmi na slovenskem knjižnem trgu. Prvim pa svetujemo mi in razumljivo je, da pri izbiri prevladujejo naši osebni okusi, ne pa interesi. Če imamo prvič srečno roko, smo si gotovo pridobili stalnega odjemalca. To nam da veliko zadoščenja.

Kako je s prodajo mladinskih knjig? Kaj si najbolj želijo starši in kaj mladi sami? Slikanice, pustolovske povesti ali pesmi?

Med mladinske avtorje, po katerih je največ povpraševanja, spadajo prav gotovo Seliškar z Bratovščino sinjega galeba, Ingolič s Tajnim društvom PGC, Ela Peroci z Lahko noč, Branka Jurca Ko zorijo jagode, Ribičič, Suhadolčan, Markarovičeva, med ilustratorkami pa Jemec-Božič, Ančka Gošnik, Godec, Jelka Reichman, Marlenka Stupica.

Kakšno je zanimanje za dela domačih tržaških avtorjev, Pahorja, Rebule, Lipovca itd.?

Za naše domače avtorje vlada seveda največ zanimanja. Pred meseci je izšel Pahorjev roman Zatemnitev, vendar smo opazili, da je samozaložba precej kvarno vplivala na prodajo knjige. Tudi za novo Rebulovo knjigo povprašujejo, saj jo je neka slovenska založba napovedala že v prejšnjem letu. Leseno jadro Milana Lipovca, kot sem vam že prej omenila, je že nekaj mesecev naš bestseller. Slišali smo zelo dobre kritike prav posebno glede izbranega jezika, ki ga ta avtor uporablja, ki pa je vendarle vsem razumljiv.

Kaj bi si Vi kot upravnica knjižarne najbolj želela oziroma s čim bi najraje ustregla ljudem? Se vam ne zdi, da so danes knjige veliko predrage, zlasti tudi slovenske knjige?

Na ti dve vprašanji vam bom dala en sam odgovor. Zelo rada bi, da bi cene slovenskim

knjigam ne bile tako visoke ter da bi se vrednost naše lire vendarle ustalila na realni ravni. Med tem ko so bile cene knjig pred leti dostopne in v primerjavi z italijanskimi skoro smešno nizke, so danes slovenske knjige daleč presegle povprečne cene italijanskih vezanih knjig. Cene v Sloveniji so v zadnjem polletju dosegle astronomske višine in sprašujemo se, ali gredo tam sploh v prodajo. Pri nas se to še zastruje zaradi neugodnega tečaja. Že spet moramo žal ugotoviti, da se je za nas zamejske Slovenice slovenska kultura »draga«.

Vam daje to delo zadoščenje?

V knjižarni smo sedaj stalno zaposleni trije uslužbenci, uglašena trojica, ki je potrebna za dobro počutje nas in naših obiskovalcev. Delo nam daje mnogo zadoščenja. Opravljamo ga z veseljem in seveda s tisto resnostjo, ki je potrebna za dobro poslovanje. Ob tem pa imamo tudi veselje, saj nam je dolgoletno spoznavanje ljudi izostrilo humoristično žilico, da najdemo tudi v malenkostih vzrok za dobro voljo. Sproščenost uslužbencev pa ustvarja primerno okolje, v katerem se obiskovalci mimogrede spremenijo v kupce.

ŽENSKES TUDI ZANAPREJ NE BODO SMELE NA ATHOS

Grški parlament je te dni potrdil veljavnost zakona, po katerem je ženskam prepovedan dostop na polotok Athos, kjer je, kot znano, avtonomno cerkveno področje starodavnih cerkvenih samostanov. Poslanci Papandreouove socialistične stranke so namreč zahtevali, sklicujoč se na enakopravnost moških in žensk, da parlament razveljavi tisti člen grške ustave, ki prepoveduje ženskam vstop v 14 samostanov na Athosu in sploh dostop na avtonomno mehiško ozemlje Athos. Papandreouovci so sprožili o tem razvneto debato v parlamentu. Toda večina je odločila, da bi bila ukinitve te prepovedi neustavna, ker je avtonomija Athosa zagotovljena v ustavi, ki je ni mogoče spreminjati, kadar bi se vladi ali opoziciji zahotelo. »Svoje tradicije moramo ohraniti v veljavi in jih spoštovati,« so izjavili poslanci vladne večine. »Ženske gotovo ne bodo umrle od žalosti, če ne bodo nikoli videle polotoka Athos in tamkajšnjih menihov. Ali smemo morda mi moški v ženske lepoticne salone? Naj ostanejo torej te razlike v veljavi.«

Zakon določa za tiste, ki bi kršili ali kršile prepoved ženskam, da stopijo na tla Athosa, z zaporom, ki lahko znaša več let.

Počitnice v gozdu

V kraju Epinal v Vogezih v vzhodni Franciji se je gospa Yvonne Guenot, stara 39 let in mati dveh otrok, 18. maja letos skregala z možem, zašklempla hišne duri za seboj in pobegnila v bližnji gozd. Vogesi so gorata, gozdnata pokrajina in niti dva kilometra od hiše Guenotovih se začne gozd, ki meri deset kvadratnih kilometrov. Mož je menil, da si je žena pač hotela le malo ohladiti živce po prepiru, toda ko se še niti zvečer ni vrnila, ga je začelo skrbeti. Obvestil je sosedo in oblasti in preiskali so ves gozd, ženske niso našli. Tako

je minilo več kot mesec dni. Mož in otroka že skoraj niso več upali, da bodo še kdaj videli ženo in mater. Pred nekaj dnevi pa je neki kmet opazil gospo Guenot, ko je pila iz potoka v gozdu. Spet so organizirali iskanje in končno so jo odkrili v majhni votlini nedaleč od potoka. Tam je živela kot Robinson Crusoe. Hranila se je z jagodami divjimi črešnjami, z gozdnimi plodovi in ptičjimi jajci. Nekoliko je sicer shujšala, drugače pa je bila zdrava in najboljše volje. Kako tudi ne, ko je imela tako mirne počitnice, med katerimi si je lahko pošteno spočila živce, in poleg tega je lahko ugotovila, da je bil mož v skrbeh zanjo in da jo ima torej vendarle rad, kljub temu, da včasih povzdigne glas in udari po mizi.

Kulturne novice

Izšla je nova, druga letošnja številka »Glasnika slovenskega duhovniškega društva«, ki ga izdaja glavni odbor Slovenskega duhovniškega društva v Ljubljani. Kot posebna brošura mu je priloženo besedilo novega zakona SR Slovenije o pravnem položaju verskih skupnosti.

V založbi predsedstva vlade je izšla ilustrirana brošura na več kot 60 straneh »30 anni di cinema«, ki podaja zgoščen, a temeljit pregled nad italijansko filmsko produkcijo in njenimi smermi ter težnjami v povojnih letih.

Bravce opozarjamo na serijo predavanj pisatelja Alojza Rebula, ki so zdaj na programu radia Trst »A« in v katerih pripoveduje o izkušnjah in srečanjih na svojem lanskem počitniškem potovanju v Kanadi in Združenih državah, po sledovih škofa Friderika Baraga. Zadnji čas je izšla v Združenih državah neka dozda še neobjavljena Baragova študija o Indijancih Čipeva.

KLAVRN KONEC KONFERENCE O BIVALIŠČH

V Vancouverju v Kanadi se je dokaj klavarno končala konferenca Združenih narodov o »habitat« (človeškem bivališču). Pri sestavljanju priporočil in sklepov je velika večina držav afriške in azijske celine (»tretjega sveta«) odobrila demagoške teze, naperjene proti Zahodu in Izraelu, katerega so tudi ob tej priložnosti na prigovarjanje arabskih držav obsodili kot »rasistično državo«. V tem je seveda krvava ironija, ker je bilo in je tudi še danes judovstvo največja žrtev rasizma, ki so ga po drugi strani uganjajo skoro v vseh afriških državah, ko neusmiljeno izganjajo Azijce, ki so bili tam naseljeni že cele generacije, in izvajajo pokole nad celimi plemeni in rasami, kot npr. v Burundiju, Nigeriji itd.

Poravnajte naročnino!

Dekle z zaprtimi očmi

63

Napisal Pierre L'Ermite

Prevedel Lovro Sušnik

Kot morje pozna tudi gorovje nasprotja strahotne jeze in božajočega nasmeha.

Danes se vsi ti ostri vrhovi, namesto da bi sekali obzorje in bodli v nebo, smehljajo idealno okopani v sončni jutranji svetlobi.

Včeraj je dolina izginjala pod bledim mrtaškim prtom oblakov... Danes pa vse poje v njej..., zeleni travniki, zvoniki, obsončene strehe planinskih koč.

Toda spodaj v tej dolini razjeda nekoga skrb, namreč Celestina.

Njegov gospodar je odšel včeraj proč v stanju prenapetosti, kot je opazil... In vrnil se ni ne snoči, ne ponoči in ne davi...

Hotelski sluge in šoferji nimajo skrivnosti med seboj. Celestin prav dobro ve, da je bilo odneseno v hotel v Montenversu pismo, naslovljeno na Marijo Durand... Ve, da je njegov gospodar sam odšel tja gor... in ve tudi, zakaj.

Telefoniral je v hotel; toda tam ne poznajo Ludvika Hugha. Tedaj se je drznil tako daleč, da je zahteval k aparatu Marijo Durand; a tudi te tam ne pozna.

Zdaj pa ne razume ničesar več.

In vendar mu potrdijo od zgoraj, da je šel snoči mimo po stezi, ki zavije okoli hotela, neznan turist brez vodnika in celo brez cepina in nadaljeval pot proti ledeniku Orjaka. Potem ga niso več videli... Je pa samo ta steza.

In vihar v tej noči je bil tako silovit, da je steza pred Tête de Trélaporte pretrgana.

Če tedaj danes ne vidijo tega neprevidega turista, se pač nahaja v eni prvih razpok Orjaka, zakaj dalje zagotovo ni mo-franciji se je gospa Yvonne Guenot, stara

Celestin je stopil v vodniško pisarno. In od tukaj so prosili iz hotela v Montenversu natančnejših podatkov.

Šofer je ves iz sebe, kajti vse se sklada v tem, da potrjuje in določa kraj nesreče: njtgov gospodar, živ ali mrtev, leži tam gor na dnu kake razpoke. Dolžnost se riše jasno, zapovedovalno: treba mu je iti na pomoč, in sicer takoj.

Na skrbipolno Celestinovo pobudo se takoj stvori odprava vodnikov in nosačev. Gorski vlak jih potegne na Montenvers in takoj se začne načrtno iskanje.

In na kraju kjer se pogrezne med skalovjem steza pod ledenik Thendia, pride vodnikom nasproti dekle: čudno blede je, kar še podčrtava njeno lepoto; njene modre oči so polne groze.

Ko zagleda Celestina, se ustavi kakor prikovana k tlom.

Šofer je razumel:

»Gospodična!...« je vzkliknil — ni si upal pred to dekle, ki je ni nikoli poznal take, reči enostavno »Marija«... kakor še pred enim mesecem... »Gospodična, preteklost je preteklost... In jaz jo obžalujem in izpljunem!... V tej uri ni za vas in zame važno nič drugega več kot najti zopet gospoda Ludvika...«

Vodniki so se ustavili... so bolj gledali kot poslušali... Očitno imata ta dva nekaj med seboj; ali navajeni so tega in jih nič ne briga... Sedaj stopata Celestin in Marija spredaj, oni pa za njima.

Rozalina je nervozna, boječa, tesnobna; skoraj jo začena peči vest.

Šele davi je zvedela, da turist, ki je govoril z njo, medtem ko je ona urejevala srebrne osate, ni bil zavil proti Montenversu, temveč je — kako nepredvidno! — nadaljeval pot v smeri proti Orjaku.

Ta turist ni mogel biti nihče drug kot Ludvik Hughe v obupu... v katerega ga je spravila ona.

Rozalina je vedela, da je on silovite narave... Kaj se je zgodilo z njim to noč... in v nevihti na nevarni stezi, ki je peljala k razpokam, ki so bile njemu popolnoma neznanee?...

Ja, Rozalino skoraj peče vest. Čuti se nekoliko odgovorno za ta obup... morda za to smrt... Ko bi se sedaj držala kri tudi njenih rok...?

Njena bojazen je postala tako velika da je spregovorila o tem z miss Albrandt, z mlado Američanko, s katero sta si postali že prijateljici, in miss ji je bila odločno odgovorila:

»Vi ste mu dolžni priskočiti na pomoč.«

Tedaj je bila telefonirala v pisarno vodnikov in dobila odgovor, da so v Chamonixu že sestavili reševalno odpravo in da je na poti gor.

Tedaj se je tudi Rozalina, ki ni mogla več strpeti na mestu, podala na nevarno pot, kolikor je steze še ostalo; nato pa se je, videč, da je brez moči, obrnila nazaj in šla vodnikom naproti.

Ti so pravkar pustili ob strani ledenik Thendia in se približali ledeniku Orjaku.

Vodja odprave je bil mnenja, da je moral turist po vsej verjetnosti nadaljevati pot prav do velikih razpok in oslepljen zaradi noči in meteža pasti v eno izmed njih.

A v katero...? Tu se je začejala skrivnost. Ti moške, ki so poznali svoje gore so vedeli, kaj skrivajo za tiste, ki se drznejo nanje brez priprave, niso rabili dolgo, da so jo razjasnili.

Nad prvo razpoko so letale z neko trdovratnostjo vrane. En vodnik jih je pokazal svojim tovarišem. Ti so prikimali, da razumejo.

V resnici: komaj so začeli s preiskovanjem te špranje, je že eden od nosačev opazil nekaj metrov spodaj mehak klobuk, ki je bil obvisel na modrini notranjih grebenov.

Ni bilo treba torej še naprej iskati...

Mrtev ali živ je ležal Ludvik Hughe tu in na njegovo telo so že prežale riparske ptice.

Razburjenje Rozaline je na višku.

Privezan na vrv, ki jo drže drugi, se spusti en vodnik v razpoko z blestečimi in vrtoglaviimi globinami.

»Vidim ga!...« zakliče po nekaj minutah iskanja.

Spustijo mu še drugo vrv in po četrty ure, ki traja sila dolgo, se vodnik zopet prikaže, obložen s truplom, ki je videti brez življenja...

»Mrtev...?« vpraša Celestin.

»Ne...« odgovori vodnik, »a menim, da ni dosti bolje.«

Ludvik Hughe leži zdaj raztegnjen na ledu liki mrlič in trde roke ga drgnejo s snegom. Polagoma se vendar zazdi, da začena kri nekako spet krožiti. Američanka je pritekla s torbico, da bi se pridružila skupini rešiteljev. Ima hud koncentriran alkohol, poda ga Rozalini in ji reče po angleško:

»Skušajte doseči, da ga popije požirek... Če mu ostaja le še ena iskrica življenja, jo bo razpletnel!«

Rozalina, vsa tresoča se, poskuša... Nemogoče!

Vodnik razmakne s svojim nožem in ne brez napora Ludvikove zobe in dekletu se končno posreči, da mu vlije nekaj kapljic ognjene tekočine v usta...

Tedaj se Ludviku silno zaleti in medtem odpre oči. Prvi obraz, ki ga zagleda, je Rozalinin, ki se sklanja nad njim... Hoče spregovoriti, a bolečina mu iztrga krik in se ospravi ranjenca v tem stanju dol v Chamonixu.

Vodniki se posvetujejo med seboj. Da bi monix, ni misliti.

Priti ven izpod Orjaka..., podati se nazaj na stezo in prenesti Ludvika Hugha v hotel v Montenversu je edina neposredna in praktična rešitev.

»Idealno bi bilo«, pripomni vodja vodnikov, preudaren in izkušen mož, »pustiti nesrečnika v hotelu, če je lastnik s tem sporazumen...«.

Rozalina pogleda miss Albrandtovo in ji preveče vodnikove besede...

»Sporazumen bo!« odgovori ta živahno in pristavi v francoščini čudotvorno besedo, ki omogoči na svetu toliko stvari: »Dolarji!... Dolarji!«

V ostalem pa dolarji v tem primeru niso mogli napeti vseh svojih sil, ker je bil upravitelj hotela poštenjak, pri katerem je bilo celo v 20. stoletju srce še vedno na mestu.

Prisrčno je namestil Ludvika Hugha v najboljši sobi — v svoji sobi. Rozalina je telefonirala zdravniku v Chamonix, da naj pride neutegoma gor... Miss Albrandt je dala vodnikom prav ameriško kraljevsko nagrado.

(Dalje)

ŠAH

V tej pasji vročini bi bilo že kar kriminalno trapiti nedolžnega bralca te rubrike s čim zahtevnejšim, kot je šahovski humor.

Problem, ki sledi in ki ga je sestavil avtor (tudi šah se lahko ponaša s svojo narodno pesmijo) je primer tega humorja.

BELI: Kg1, f2, e3, d4, c5, b6, a7

ČRNI: Ka8, b7, c6, d5, e4

Beli igra in zmaga v 18 potezah.

Kot vse prave smešnice tudi ta ne potrebuje komentarja.

1. f3 ef3; 2. Kf1 f2; 3. e4 de4; 4. Kf2: e3+; 5. Ke1! e2; 6. d5 cd5; 7. Ke2: d4; 8. Kd2 d3; 9. c6 bc6; 10. Kd3: Kb7; 11. Kc4 Ka8; 12. Kc5 Kb7; 13. Kd6 c5; 14. a8 — D+ Ka8; 15. Kc7, c5; 16. b7+ Ka7; 17. b8 — D+ Ka6; 18. Db6 mat.

Zabavno kajne?